

Et skridt frem

Information om øvelsen

Indhold

Refleksionsøvelse der sætter fokus på forestillinger om identitet og fordomme hos eleverne samt tydeliggør, hvordan forskellige personer har forskellige udgangspunkter og muligheder i samfundet.

Formål

Ved at forestille sig at være en anden person skal eleverne fornemme, hvordan det er at leve med vilkår, der er forskellige fra det, de selv kender til. Eleverne kommer til at reflektere over deres egne opfattelser af andre i forhold til køn og kønsidentitet, seksuel orientering, alder, social baggrund, religion eller tro, etnicitet og handicap.

Fag

Dansk

Samfundsfag

SSF

Tidsforbrug

45 minutter

Materialer

Et åbent rum (en gang, en gymnastiksal eller udendørs)

Bilag: Roller. Liste med roller til elever, som printes og klippes ud, så der er en strimmel med en rolle til hver elev.

Bilag til lærer: Situationer og udsagn, som læreren læser op af.

Introduktion

1. Giv eleverne en rolle

Bed eleverne sætte sig på gulvet. Omdel rollekortene, så hver elev får en rolle. Nogle af rollekortene må godt være identiske. Eleverne må ikke vise deres kort til hinanden, men giv mulighed for, at de hos læreren kan få hjælp til at forstå deres rolle.

Lad eleverne læse deres rolle og sig, at du vil læse nogle spørgsmål op, de kan tænke over, så de kan sætte sig ind i deres rolle. Bed dem eksempelvis lægge sig ned på gulvet med lukkede øjne, eller sørg på anden vis for ro og rum til, at eleverne kan fokusere på at sætte sig i en andens sted. Læs nedenstående spørgsmål op et ad gangen i et tempo, der giver eleverne god tid til at tænke over, hvordan deres karakter og hans/hendes livssituation er:

- Hvordan var/er din barndom?
- Hvordan bor/ boede du?
- Hvad laver/lavede dine forældre?
- Hvor bor du nu?
- Hvordan er din hverdag?
- Hvor og hvordan er du sammen med dine venner?
- Hvad laver du om morgenen, om eftermiddagen, om aftenen?
- Hvad kan du godt lide og hvad er du bange for?

2. Eleverne svarer på udsagnene

Herefter beder du eleverne om at stille sig på række, skulder ved skulder, ved siden af hinanden, uden at snakke sammen. Fortæl dem, at du vil læse nogle situationer eller udsagn op. Hver gang deres karakter kan svare 'ja' til udsagnet, skal de tage et skridt frem. Hvis de ikke kan svare 'ja', skal de blive stående.

Læs udsagnene fra bilag til lærer: situationer og udsagn op, et ad gangen. Hold en pause i oplæsningen mellem hvert udsagn, så eleverne får tid til at overveje, om de skal gå et skridt frem eller ej og tid til at kigge sig omkring, hvor de nu står i forhold til de andre elever. Til slut beder du alle om at sætte sig ned og lægge mærke til, hvor de står i forhold til de andre i klassen. Giv derefter eleverne et par min til at forlade deres rolle, inden i samler op i plenum.

3. Refleksion og opsamling

Afrund øvelsen ved at stille disse spørgsmål omkring a) ulighed og b) forudfattede opfattelser om andre mennesker. Elevernes oplevelse med øvelsen kan danne udgangspunkt for en diskussion i gruppen. Påpeg fx

det symbolske i, hvem der kunne bevæge sig fremad (i livet), og hvem der blev ladt tilbage. Du kan fx stille følgende spørgsmål:

a) Om ulighed

- Hvordan føltes det at gå et skridt fremad?
- Hvordan føltes det at blive stående samme sted?
- Hvis du gik frem mange gange, hvornår opdagede du så, at de andre ikke rykkede lige så meget fremad?
- Følte du dig uden for eller ladt tilbage?
- Lignede denne her øvelse det, der sker i den virkelige verden? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvad er det, der giver nogle mennesker flere muligheder end andre, og hvorfor har nogle mennesker færre muligheder?
- Blev du opmærksom på noget, du normalt bare tager for givet?
- Hvad synes du, man allerførst burde gøre for at mindske uligheden i samfundet?

b) Om forudfattede opfattelser om andre mennesker

- Hvordan fandt du ud af, om du skulle gå frem eller ej, hvis det ikke stod direkte på kortet?
- Hvilket køn valgte du til din karakter? Hvilken kønsidentitet valgte du? Hvilken farve? Hvilken seksuel orientering? Hvilken social og etnisk baggrund? Lad eleverne reflektere over, hvor meget information der egentlig var på deres rollekort, og hvor meget de selv lagde til.
- Hvad fik dig til at antage de her ting om din karakter?

Lad eleverne reflektere over, hvad de tog for givet og hvorfor.

Stil evt. uddybende spørgsmål, der får eleverne til at overveje, hvad det er for normer og værdier, der ligger til grund for de valg, de ubevidst har taget.

Kan eleverne gætte hinandens roller?

Lad eleverne afsløre dette under diskussionen.

Kan eleverne sige noget om, hvilke diskriminationskategorier eller menneskerettigheder der er på spil i de enkelte roller? Var der nogen, der følte, at de blev diskrimineret?

Vær opmærksom på

Der kan med fordel afsættes god tid til at diskutere, hvordan eleverne tolkede deres rollekort. Kortene indeholder kun information om en meget begrænset del af karakterernes identitet. Hvad antager vi uden videre, hvis en karakters etnicitet, seksuelle orientering, fysiske funktionsevne eller køn ikke er oplyst? Anerkend, at vi alle har for-forståelser. Det er den måde, vi skaber identitet og forstår verden på. Men det er vigtigt at beskæftige sig med spørgsmålet om, hvad vi tager for givet, for at blive bevidst om ens egne for-forståelser og de dominerende normer i samfundet.

Kilde

Europarådet, *Compass* (2002); Institut for Menneskerettigheder *Forskel på folk* (kampagnemateriale fra 2012)

Udarbejdet af Institut for Menneskerettigheder.

Øvelsen er opdateret i 2019.

Redaktør: Cecilia Decara

Bilag: Roller

Rollerne klippes ud enkeltvis

Du er en dreng. Du er flyttet hertil med din familie fra Syrien. Du går i 9. klasse og vil gerne være fodboldspiller.

Du er datter af USA's ambassadør. Du går på en skole for synshæmmede.

Du er en pige, som bor sammen med dine forældre, der begge er meget religiøse.

Du er født med en drengs krop, og siden børnehaven har du følt dig som en pige. Du er 16 år og bor sammen med dine forældre.

Du går i 10. klasse og sidder i kørestol. Dine forældre er lærere.

Du er heteroseksuel og arbejder som danser. Du er vokset op i en lille by på landet.

Du er 15 år gammel. Efter skole isolerer du dig ofte på dit værelse. Du er bange for at blive smittet med en virus.

Du er 22 år, er lesbisk og arbejder som frisør.

Du er 15 år og søn af en landmand i en lille landsby langt ude på landet.

Du er en 18 år gammel fyr. Du planlægger at uddanne dig til politibetjent.

Du er ejer af et stort firma, der sælger IT-udstyr til udlandet.

Du er 16 år gammel og kommer fra en familie med roma-baggrund.

Du er arbejdsløs og enlig mor. Du er 22 år gammel.

Du er 25 år, hjemløs og afhængig af heroin.

Du er med i ledelsen af ungdomsorganisationen for det parti, der lige nu danner regering i Danmark.

Du er fotomodel, og din familie har afrikanske rødder.

Du er en dreng på 15 år. Dine interesser er fitness og boksning. Du bor sammen med din mor.

Du lever af prostitution og er hivsmittet.

Du er homoseksuel og arbejder som bilmekaniker.

er. Du er også en af de synlige stemmer i #MeToo debatten.

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER

Bilag til lærer: Situationer og udsagn

Læses op for eleverne, når de står på række.

Jeg har aldrig haft nogen alvorlige økonomiske problemer.

Jeg er kommet herind (eller herud) uden at tænke over dørtrin og trapper.

Der er aldrig nogen, der har spurgt mig, om jeg var en pige eller dreng.

Når jeg går til sport, tænker jeg ikke over, hvilket omklædningsrum jeg skal bruge.

Der er aldrig nogen, der har forklaret mig, hvordan menstruation kan påvirke mit humør.

Folk plejer at spørge mig til råds om forskellige ting.

Jeg har aldrig været nødt til at fortælle min familie om min seksuelle orientering.

Jeg ved, hvor jeg kan få hjælp og gode råd, hvis jeg har brug for det.

Jeg har aldrig følt mig diskrimineret pga. min etniske oprindelse eller min seksuelle orientering eller kønsidentitet.

Jeg kan tage på ferie en gang om året.

Jeg kan invitere venner hjem til middag.

Jeg har et spændende liv og ser lyst på min fremtid.

Jeg føler, at mine kvalifikationer bliver værdsat og respekteret i det samfund, jeg lever i.

Der er aldrig nogen, der har spurgt mig, hvor i verden jeg kommer fra – oprindeligt.

Jeg er aldrig blevet kaldt noget negativt pga. min hudfarve eller der, hvor jeg kommer fra.

Jeg er aldrig blevet kaldt noget negativt pga. min seksuelle orientering eller mit kønsudtryk.

Jeg kan købe hudfarvet plaster, der har samme farve som min hud.

Jeg er ikke bange for at blive stoppet af politiet.

Jeg kan tage, hvorhen jeg har lyst – uden at tjekke i forvejen, om der er handicap-faciliteter på flyet, i toget eller i bussen.

Mine helligdage er markeret med rødt i kalenderen.

Mit navn vil ikke gøre det sværere for mig at få et job i fremtiden.

Jeg har aldrig været flov over mit hjem eller mit tøj.

Der er ikke nogen politikere eller debattører, der vil sætte spørgsmålstegn ved, om jeg vil være en god forælder.

Jeg føler, at folk lytter til mig og tager mine meninger alvorligt.

Jeg kan gå hånd i hånd med min kæreste, uden at folk ser skævt til os.

Hver dag kan jeg læse i bladene om folk, der har succes, og som har samme hudfarve som mig.

Mine forældre og mine lærere har lært mig, at jeg kan blive lige, hvad jeg vil.

Jeg er ikke bange for at gå på gaden om natten.